

עומק הפשט

גליון נושא:

'מוני מים דיגיטליים'

בס"ד, יום ג' פרשת יתרו י"ד שבט תשע"ח.
דיוני הלכה אקטואליים, לעורר לב המעיין,
ואין לסמוך על הדברים הלכה למעשה.

פנינים

בלול מאש וממים...

נושא השעונים הדיגיטליים והמסתעף, דשו בו רבים, ואי אפשר לפורטם כי רבים הם, כדרכה של תורה יש לפלפל רבות בכל הצדדים לכאן ולכאן, ונוגע להרבה סוגיות סבוכות בהלכות שבת ועוד מקצועות התורה, ויש עשרות מאמרים לכאן ולכאן, יש שכתבו שאסור להשתמש בשעון מים לא מאושר אפילו בדיעבד ואפילו בשעת הדחק, ויש אומרים שמצד הדין מותר.

חלק ניכר של הפולמוס מופיע בקובץ ישורון חלק כט מאמרי הרבנים הגאונים שליט"א - הג"ר לוי יצחק הלפרין, הג"ר אשר זעליג וייס. בצירוף קונטרס מיוחד 'בלול מאש וממים' - הג"ר שלמה אליהו מילר, הג"ר יוסף יקותיאל אפרתי, הג"ר יצחק דרזי, הג"ר שמחה בונים לייזרזון. במדור תגובות - הג"ר אפרים בוכולד, הג"ר זלמן קורן.

יש להדגיש, שכל דגם שעון שונה מבחינה טכנית מדגם אחר, וממילא גם ההוראה משתנה. במקומות רבים (כדוגמת ירושלים) בארץ הקודש תאגידי המים פועלים בשיתוף פעולה מלא עם הרבנים, ומתקינים לכל מבקש שעון מים כשר.

אצל היהודים שגרים בחו"ל בין הגויים, הבעיה חמורה פי כמה, בהרבה ערים משרגים את שעוני המים לדגמים בעייתיים, ולפעמים אין עם מי לדבר. לא תמיד מתאפשר להם להתקין דודי מים לשבת, והרבנים נדרשים להכריע בשאלות אלו הלכה למעשה. בעיר התורה לייקווד הושקעו מאמצים מרובים, בשיתוף פעולה עם תאגיד המים המקומי להתקנת שעון כשר, שמותר לשימוש בשבת. ❖

פתיחת ברז מים בשבת

עד לפני תקופה היה מותקן בכל העולם שעון מים מכאני, כאשר פתיחת ברז המים, גורמת למדידת המים באמצעות שעון מים מכני. וכך אופן פעולתו; המים בתנועת זרימתם, מסובבים גלגל שיניים בשעון, והוא מניע גלגלי שיניים שעליהם רשומים מספרים, כך שהשימוש במים, מניעים את הגלגל, שמורכב עליו מספרים.

1. דין שעון מים מכני

מותר: לא היה מי שאסר שימוש בשעונים אלו ולא חששו משום איסור מדידה בשבת, והאריך בזה הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שמירת שבת כהלכתה פרק יב סעיף כ) ובשו"ת רבבות אפרים (חלק ג סימן רמ"ז).

ג' טעמים נאמרו בפוסקים להתיר: א. איסור מדידה מדרבנן שנראה כמקח וממכר, נאמר רק כאשר מתכוון למדידה. אבל בפתיחת ברז אינו מתכוין ואינו נראה כמדידה, שפתיחת הברז הוא פעולה של הוצאת מים. ב. מוציא את המים על ידי כח שני, ודינו כגרמא המותרת ולא כמעשה בידים האסורה. ג. השעונים המיושנים, לא היה ניכר תזוזה עם כל פתיחה של הברז, ואינו 'פסיק רישא'. נימוק כזה אינו מציאותי כיום, שניכר כל הוצאת מים.

כמובן שלפי דעת החזו"א זצ"ל שאין לפתוח כלל את הברז מים כל השבת, ומכילים דוד מיוחד עם 'מים של שבת', אין נדון כלל. שכן חשש לשימוש במשאבות שפועלים באיסור. בכח האנרגיה של החשמל המיוצר בעיצומו של יום השבת רח"ל על ידי חברת החשמל ויש בזה משום חילול ד'.

התפלת מים: אגב - בשנים האחרונות נוצר בעיה חדשה מצד 'התפלת מים', כי מחמת

המחסור בארץ ישראל במים מתוקים לשתייה, רוב המים שאנחנו שותים הם מי ים, שעברו תהליך התפלה, שיהיו ראויים לשתייה. ההתפלה נעשית גם בעיצומו של יום השבת, וכעת מבררים את המציאות ואת ההלכה, האם יש לאסור לשתותם, מצד 'מעשה שבת'. והאם האדם שפותח ברז גורם למלאכת 'בורר' שמברר את המים מתוך המלח.

2. דין שעון מים דיגיטלי

בשנים האחרונות, תאגידי המים והעיריות, מחליפים אצל התושבים את שעוני המים, ממכאניים לדיגיטליים, מכמה סיבות: א. מעכשיו ניתן יותר לעקוב במדויק, על המים שאובדים בדרך, ודיווח 'און ליין' על נזילות, (שגורם הפסד של מיליוני ₪ בשנה). ב. חסכון בכח אדם, לרישום נתוני הצריכה של התושבים, המונה משדר את המידע לתאגיד, באמצעות הלוויין. ג. השעונים מונעים גניבות, שאי אפשר להפוך את הכיוון של מעבר המים. ד. מדי מים אלו, מודדים גם זרם חלש מאוד, ויותר יעיל מהמונים המכניים. בתכנית; 'ניתוק מרחוק' לצרכן שאינו משלם.

כעת נוצרה שאלה לגבי השימוש בהם בשבת, הן במונה הפרטי, הן במונה הראשי של הבנין, והן במונה שאצל החברה.

המונים החדשים פועלים ע"י סוללה בעלת טווח חיים ארוך (5-10 שנים), ומשדרים את הנתונים באמצעות תקשורת לוויינית, למרכז הממוחשב של התאגיד. מצויים בארץ ישראל מספר מונים עיקריים:

1. המונה הנפוץ יותר בארץ מכונה 'דיאלוג 2011-G3', של חברת 'ארד'. במונה זה, הבסיס והתצוגה בשעון מכאניים, והספירה עצמה מתבצעת בצורה ממוחשבת. לאחר בדיקות רבות, הוברר שהמכשיר מזהה ורושם כל תנועה של המים (בצורת גרף כדוגמת 'אקו'), ומבצע סיכום כשמגיע לנקודה של 11.1 ליטר שחולפים בצינור. בדגם שאחריו (דיאלוג 2012-G3), מבחינת שבת לא תוקן בו דבר (ואולי הוא אפילו גרוע יותר).

2. בדגם 'אינטרפרטר', יש יתרון על פני האחרים, בכך שאין לו צג חיצוני, אבל המונה עצמו מזהה כל צריכת מים באמצעות שני חיישנים.

3. דגם 'אוקטב', מיוצר על ידי חברת 'ארד', ומשווק לכל העולם, פועל על גלי קול המשודרים מצד אחד של השעון לצד השני (אינם ממוקמים זה מול זה), וכשישנה זרימה של מים - המים מסייעים בהולכת גל הקול, ולפי המהירות של גלי הקול נעשה חישוב כמה מים זרמו, וכך נרשם כמות המים שחלפה בצינור. מונה זה סופר בצורה מדויקת כל כמות של מים אף מזערית ביותר, ומציג על הצג הדיגיטלי את כמות הצריכה ואת מהירות זרימת המים באותו רגע בצינור (ביחס של מספר קובים לשעה) ועוד נתונים רבים, המשתנים כל הזמן. מונים אלו, מותקנים בדרך כלל כמונה ראשי של בנין או למוסדות וכדומה.

4. הנידונים ההלכתיים שיש במונים

מחלוקת: בתחילה יצרו שעונים שמונים רק כל מאה ליטר, ומכח זה התירו בארחות שבת (פרק כו הערה עב) ובפסקי תשובות (סימן שכג הערה 13), בצירוף הטעם של 'ספק פסיק רישא לשעבר' ו'אינו מתכוין', ויסוד ההיתר בתשובת הגר"ז אורבאך זצ"ל שצידד להקל בשעונים אלו. מאידך לדעת הגר"נ קרליץ שליט"א (במכתב שהתפרסם בחוברת של משמרת השבת) נקט לאיסור, וטעמו כיון שכל הפעולות יחדיו מכריחות את התוצאה הסופית, אינו דומה לכל ספק פסיק רישא דאין שייכות בין פעולה אחת לשניה, וכן נקט להחמיר הגר"ש אלישיב זצ"ל.

כיום השעונים מונים כל ליטר ואף פחות מכך, ובזה הסברות שונות.

הגברת ויצירת זרם: במדי מים יש כאלו שזה חיבור מעגל, ולדעת החזו"א זצ"ל יש לחוש בזה משום בונה, אבל לרוב מדובר ברישום דיגיטלי (היינו הגברת או הפחתת מתח (לא זרם) בחומר 'מוליך למחצה' על ידי שינוי רמת התנגדותו לחשמל. במד מים אחד יש כ-30,000 יחידות חומר כאלו, שכל אחד משפיע ומשנה את השני כתוצאה מהמים העוברים בשעון), וכן יתכן שמירה

בזיכרון הכרטיס שבמד, לפעמים יש גם חידוש והוספת זרם, ויש לחוש לאיסור תיקון מנא או מוליד, ולהרבה מן הפוסקים יש בזה גם משום בונה לדעת החזו"א.

מתקן מנא: חידש הגרש"ז **אויערבאך זצ"ל** (שמירת שבת כהלכתה פרק סו הערה ריא) שהקלטה בטייפ על קלטת אסורה משום בונה, לפי דבריו בשעון מים, שהנתונים נשמרים במאגר הממוחשב של 'תאגיד המים', ועומדים שם לשימוש חוזר, בטווח הקרוב והרחוק, אולי נחשב 'מתקן מנא', שכן על ידי רישום האותות האלקטרוניות נבנה הדיסק. מאידך יתכן שבמציאות אינו נחשב מעשה שלו כלל, שהרי הנתונים נשלחים באופן אוטומטי כל זמן קצוב, ואינו קשור לפעולת האדם כלל.

מלאכת כותב: ישנם שעונים שיש בהם צג דיגיטלי ששם נרשמים כל הזמן הנתונים, ויש לחוש בהם משום כותב, וכמו שמצינו בארחות שבת (פרק טו סעיף לה) בשם הגרי"ש **אלישיב זצ"ל**, לגבי מצלמות שיש לחוש משום כותב, אלא שם סבר דהוי דרבנן משום דלא הוי כתיבה כדרך כתיבה, שהרי אין דרכו של אדם לכתוב על ידי עמידה מול מצלמה הקולטת את תמונתו. והגר"נ **קרליץ שליט"א** סובר שהכתיבה רק דרבנן, כיון שנחשב כתב שאינו מתקיים, כיון שאין רגילות לקיים את התמונה הזאת לזמן ממושך, ותלוי במחלוקת זו, האם יש לחוש למלאכת כתיבה לגבי השעונים.

פסיק רישא: יש לדון, האם ניתן להקל מטעם 'פסיק רישא דלא ניחא ליה', או שנחשב מלאכה גמורה, וכמו שהסתפק הגרש"ז **אויערבאך זצ"ל** (מנחת שלמה חלק א' סימן צא) האם מותר לבקש מאדם שאינו יודע שהנורה במקרה דולקת, שיפתח את הדלת, אם הוא כמתעסק בפסיק רישא דניחא ליה, או שהוא כעושה מעשה בידים, כיון שבאופן קבוע ומתוכנן נדלקת הנורה על ידי פתיחה ונכבית על ידי סגירה, ורק בדרך זו רגילים להדליק את הנורה ולכבותה על ידי פתיחה וסגירה. ויש שהוכיחו מדברי החוט שני (חלק יו"ט וחול המועד עמ' שלד), שבמקרה כזה, הוא כעושה מעשה בידים, ולא רק פסיק רישא.

והוסיף הג"ר **שלום יוסף גלבר שליט"א** (בעל מחבר ספר ארחות שבת, בספרו נתיבות שלום סימן נ"א אות ט"ו-כ"א עמוד קפז-קפט) שכל המים שאחרי הבידקא הזזים מיד על ידי הסרת הבידקא נחשב כחו ממש. ועוד בצינורות של היום בלי כל המים בצינורות (עד מגדל המים או המשאבה) לא היה המים יוצאים מהברז כלל (עקב חוסר הלחץ), ונמצא שדנים את כל המים כגוף אחד וכ"זרוע ארוכה".

ניחא ליה: גם אם נחשב רק 'פסיק רישא', סובר הג"ר **צבי ובר שליט"א** שנחשב 'ניחא ליה', שהרי אם לא יהיה לו מונה פרטי, הוא יחויב לפי חלקו בצריכה הכללית של הבניין, ויצא נפסד מכך. ואפילו אם נחשיבו כ'לא ניחא ליה', הרי המשנה ברורה (שלו ס"ק כז, שער הציון בסימן שלז ס"ק י) נקט, שלכתחילה 'פסיק רישא דלא ניחא ליה' אסור.

גרמא: יש לדון האם אפשר להקל משום גרמא, ואולי אינו מוגדר כגרמא שהרי במציאות פתיחת הברז משפיעה באופן ישיר על הרישום במונה. והוסיף הג"ר **צבי ובר שליט"א** בשם הגרי"ש **אלישיב זצ"ל** שהשפעה עד שתי דקות מהמעשה אינה נחשבת גרמא. וכן מעיד הגרש"ז **אויערבאך זצ"ל** (מאורי אש פרק ג ענף ז) בשם רבו הגרא"ז **מלצר זצ"ל** שלא אומרים שגרמא מותר, אלא כשעושה את המלאכה קצת שלא כדרך עשייתה שאין התוצאה מתייחסת למעשיו, והוי רק גרמא. אבל כיבוי והדלקה של החשמל שתמיד נעשית על ידי הכפתור, נקראת 'מבעיר' ו'מכבה' בידים ולא גרמא. אמנם יש לציין שגם אם נחשב גרמא, כל ההיתר של גרמא, הוא רק במקום הפסד, כמבואר ברמ"א (סימן שלד סעיף כב), ועוד שהרי גרמא בדרך קבע אסורה.

5. שבת אינה עגונה!

מהפלפול למעשה: אך מכיון שהחששות רבות, הורו פוסקי זמננו שיש למצוא פתרון שיניח את הדעת לכתחילה. באחד המפגשים של הרבנים עם מומחים ומהנדסים בענין שעוני המים, ביקש הגרי"ש **אלישיב זצ"ל** שיגידו בשמו באסיפה, שיש לדרוש ולחפש שעונים שיפעלו באופן המותר לכתחילה, ללא צירוף היתרים של בדיעבד וכדומה, והוסיף 'שבת אינה עגונה שצריך להתיר אותה'. וכן מבואר במכתב שפורסם מגדולי ישראל שאין לסמוך על היתרים דחוקים.

הערת: הרב מרדכי אייזן

עדיף לא לדעת?

אינו יודע לשאול: המציאות כיום, שרוב תושבי חו"ל והרבה מתושבי ארץ ישראל לא יודעים את הנתונים בשטח והחששות ההלכתיים, במקרים, מוני מים, מזגני אינוורטר, ועוד. ויש לדון האם יש ענין לכל אחד, לברר על מד המים שמשמש בו בכל מקום שנמצא, או שעדיף לא לדעת בבחינת תמים תהיה. וכמאמר שלמה המלך (קהלת פרק א, יח) וְיִוְסִיף דַּעַת יוֹסִיף מְכָאֹב.

כאשר אדם יש לו שעון מים דיגיטלי, מדגם שאסור לכל הדעות, ומשתמש בו 'כסומא בארובה', ואינו יודע כלל מקיומו של השעון הדיגיטלי, יש לדון האם עדיף להודיע לו, או לא.

לא לומר: ישנם כמה סברות מדוע עדיף לא להגיד לו כלום; א. יתכן לומר שבמקרה שמשמש בכזה שעון, ולא יודע על קיומו, עדיף שלא לידע אותו, כדי שיחשב כ'מתעסק'. ב. מכיון שיהיו כאלו, שלא יאמינו שזה אסור מעיקר הדין (ויחשבו שמדובר בחומרות יתירות שאינם מעיקר הדין) ובכל אופן ישתמשו באיסור, אולי 'מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין'. אמנם כאשר המשתמש יודע שיש שעון דיגיטלי, אלא שחושב שאין בזה איסור, אינו מוגדר 'מתעסק' אלא 'אומר מותר' שהוא כשוגג או כמזיד.

לומר: מאידך יש סברא שחובה לספר: הרי ידוע לכולם, שעל כל צעד ושעל, נתקלים במכשירים דיגיטליים וטכנולוגיות שונות, ואי אפשר כשמגיעים להלכות שבת פתאום להתעלם ולומר שאינו יודע דבר, ואינו מעלה על דעתו שיש ספירה דיגיטלית של המים. ועוד שעדיף לומר כדי שיסתכלו ויבררו, וידרשו מהחברות מונה כשר.

יתכן לתלות הספק במחלוקת הפוסקים; ידוע שיטת הגרע"א (שו"ת סימן ח') ש'מתעסק' בדאורייתא נחשב עבירה, אלא שיש לו פטור של 'אינו יודע', ואפילו שאינו מלאכת מחשבת עדיין מדרבנן אסור וחייבים להפרישו מהאיסור. וכן דעת הג"ר אהרן קוטלר זצ"ל (שו"ת משנת רבי אהרן סימן ד' אות ו') שצריך למנוע את המתעסק מהתעסקותו. מאידך יש מהאחרונים שחולקים, ולשיטתם מתעסק דאורייתא אינו מלאכה כלל ומותר לכתחילה.

לפי הצד שזה איסור דרבנן, ידוע שיטת הנתיבות שעבירה דרבנן בשוגג אינה עבירה, ואין דין להפריש כי זה היתר גמור. והגרע"א (שו"ת סימן ח') הביא אחרונים שנחלקו עליו שכן חשיב עבירה.

גדולי הדור: בענין הנידון האם לדרוש בדבר, ולפרסם את הבעיות השונות במכשירים הטכנולוגיים המתחדשים חדשים לבקרים בציבור שומרי השבת, מדין 'תורה היא ולימוד צריך' ומכח סברת הגרע"א הנ"ל, ובפרט שבני תורה כן ישמעו לדבריו ואין חשש של 'מוטב שיהיו שוגגין' - כידוע היה מורה הג"ר ישראל יעקב פישר זצ"ל, וכן מורים בניו אחריו הג"ר אהרן פישר שליט"א והג"ר יהודה פישר שליט"א, שאין לפרסם ולדרוש ולחקור אחר בעיות אלו, אך אין מקומו כאן לדון בדבר זה, והדבר מסור לחכמי הדור (י.פ.).

מאידך לדעת הגר"ח קנייבסקי שליט"א, כשנשאל על כך, ענה שבהחלט יש לפרסם, כי אי ידעית עבירה אינה פוטרת.

שאלה: אם הביא טכנאי לנתק לו את המקרר, או להתקין מד מים מאושר, והתברר שהייתה תקלה, ולא הותקן טוב ובאמת זה לא פעל על 'מצב שבת', יש לדון האם האדם עבר איסור כשהשתמש בשבת ולא ידע.

הספק משני צדדים: א. כיון שעשה כל מה שיכול לעשות, זה נחשב אונס. ב. 'לא ניחא ליה', ואפילו אם זה 'פסיק רישא', יש צד שמותר. ותלוי בהגדרה של 'פסיק רישא דלא ניחא ליה', האם הפעולה והתוצאה נחשבים מעשה אחד, שאז לא מועיל ש'באמת לא ניחא ליה'. או שהאיסור מכיון שהתוצאה ודאי תהיה, ממילא הרצון במעשה - כרצון בתוצאה, וכאן שמוכח שלא רוצה, נחשב אינו מתכוין על התוצאה. ❖

כל מקדש שביעי: כך גם דעת הגר"מ שטרנבוך שליט"א (תשובות והנהגות) שכיון שיהיו אנשים

שיטעו לחשוב שההיתר מבוסס על גרמא, ויבואו לידי תקלה, לכן אין להתעסק ולהמציא היתר באופן כזה ויש לפעול אצל אנשים יראי ה' שיפעלו בכל כוחם שלא להתפשר בחששות של חילול שבת, ואף התפרסם מכתב מגדולי הפוסקים שיש להתקין מונים כשרים למהדרין. וביאר שזהו מה שכתוב 'כל מקדש שביעי כראוי לו, כל שומר שבת כדת מחללו. שכרו הרבה מאד על פי פעלו'.

יש שומר שבת 'כראוי לו', - שאפילו שיכול למצוא היתר בגרמא, בכל זאת נמנע, מחמת שעלול להביא לקלוקל, אבל יש שומר שבת 'כדת מחללו' - שרק נמנע ממה שאסור על פי הלכה. ועל זה נאמר שכל אחד מקבל שכר 'כפי פעלו' - שהשומר כראוי, מקבל שכר מיוחד, על שנמנע ממלאכות במקום המותר.

ומובא בשם הגר"ל שטיינמן זצ"ל שאמר 'כל דבר הקשור לחשמל בשבת עלינו לראותו כנגיעה בזרם פתוח, וכל זמן שלא הוברר שהדבר מותר הרי הוא אסור'.

הפולמוס בלונדון: בפולמוס הקיים כעת בלונדון בענין המד מים החדש (SENSUS 640 MC) ראה תמונה בסוף הגיליון, שהתקינו בחלק מבתי העיר וביניהם שומרי שבת, הובא בקובץ **פעלים לתורה** (גיליונות: ל"ב תשרי תשע"ח, ל"ג טבת תשע"ח) מאמר מהג"ר יוסף יהודה ווייס שליט"א יו"ר ועד הכשרות של העדה החרדית, שמצד הדין מותר על פי משנת המנחת יצחק, דהוי פסיק רישא דלא ניחא ליה וגרמא בעלמא באיסור דרבנן. וכן כתב (שם עמוד עח) להתיר הג"ר יצחק יושע שוויממער שליט"א.

אמנם פסקו רבני העיר לונדון בראשות הגאב"ד הג"ר אפרים פאדווא שליט"א וחברי הבד"ץ **התאחדות קהילות החרדים שליט"א**, שחובה להשתדל בכל היכולת למנוע מכשול זה, כי הדבר כרוך באיסורי שבת החמורים, ואין להנהיג בקביעות היתרים אשר יש להתיר בשעת הדחק, או היתר שמיוסד על ידי כמה וכמה צירופים.

וכן כתב הג"ר יצחק יוסף שליט"א במכתבו, שמצד הדין יש מקום להקל, בפרט לשיטת הספרדים, אולם למעשה יש להתקין מונה כשר, שיהיה לכתחילה.

6. פתרונות לשעון דיגיטלי כשר

הג"ר שמואל יוסף שטיצברג שליט"א, היה מהראשונים שנכנסו לעובי הקורה, ואף הוציא קונטרס שעוני מים בשבת בו הציע את הרעיון המהפכני שבא אחרי השקעה רבה, לייצר שעון דיגיטלי כשר שאין בו חשש חילול שבת. ולאחר אין ספור דיונים והצעות שונות הגיעו להתקן לכתחילה המכונה - "תוכנית Mh" וכיום מוצע לכל דורש בפיקוח משמרת השבת, העדה החרדית, והמכון הטכנולוגי.

העיקרון המוצע שתהיה הפסקה מלאה של קריאת זרימת המים במהלך השבת, ללא פעילות של המונה הדיגיטלי. כלומר שתהא הפסקה של קריאת המדידה עם כניסת השבת, וחזרה לקריאת המדידה במוצאי שבת, תוך התעדכנות בכמות המים שנצרכה במהלך השבת בצורה מכאנית. כך שגם ללא כל פעילות דיגיטאלית במשך השבת לא יהא אובדן מידע על כמות המים שנצרכה במהלך השבת ותישאר שמירה על דיוק המדידה.

צורת פעולתו: בשעון מובנה 'לוח שנה' המכיל את השבתות והמועדים לעשרות שנים קדימה. בכניסת השבת, מנוטרל הספירה הדיגיטלית ומתחיל ספירה מכנית, בצאת השבת חוזר הספירה המכנית, ומחושב למפרע (על ידי המרה מהספירה המכנית לדיגיטלי) כמה נצרך במהלך השבת.

בית הארחה: השוכר בית הארחה ויש שם מד דיגיטלי ללא התקן שבת, יש לדון האם יש לאסור את ההשתמשות, אם ההאיסור משום פסיק רישא דניחא ליה, הרי באופן כזה לא ניחא ליה שהרי אינו בעל הדירה, ואין לו ענין במונה. כך גם בשוכר יחידת דיר, ומשלם לבעל הבית באופן גלובאלי ואין לו שעון מים נפרד.

מצינו כעין זה, לגבי הנדון האם מותר לעבור לפני מצלמה בשבת, הובא בגליון 67 שלדעת הג"ר אביגדור נבנצל שליט"א חשיב לא ניחא ליה. ואף שלכתחילה אסור בפסיק רישא דלא ניחא ליה. אך כשאין לו ברירה דינו כדיעבד. מאידך לדעת הגר"נ קרליץ שליט"א בשם הגר"ש אלישיב זצ"ל (חוט שני מזוזה, הלכות ברכות עמוד שעח) חשיב ניחא ליה.

יש שהתירו להוריד מים מן הניאגרה, מדין כוח כוחו. ולשימוש בכל הבית, יש עצה להניח ברז פתוח כל השבת (בלא לשנות את זרם המים בשבת) ולהשתמש רק בו. בבית הארחה, יבדוק את המונה לפני השבת ואחריה, וישלם לבעל הבית לפי הקובים שנצרכו. לפי הוראת ה'בד"ץ העדה החרדית ומשמרת השבת מוטל על כל אחד לבדוק בביתו את מונה המים אם הוא כשר, (עיין נספח בה מוצג סימני ההיכר), וכן חשוב לברר לפני היציאה למקום נופש האם המונה כשר למהדרין.

7. מונה החברה

כל זה מתייחס למונים הפרטיים. אבל במונים האזוריים, והמונים המותקנים בכל חלק של המוביל הארצי, וכן במוני הענק של תאגידי המים, לא מותקנים מונים המאושרים לשימוש בשבת, ומצד כמה צדדים יתכן להקל. א. אינו תלוי בו, ולא מתחשבים בלקוחות הפרטיים, ומה יעשה? ב. 'לא ניחא ליה', במונה הפרטי יש לו תועלת ישירה, אך באותם מונים אין לו ענין ותועלת. ג. כל רגע נתון זורמים מים במונה, והוא רק מרבה בשיעורים. ד. במרחק גדול כל כך אפשר להחשיבו - כח כחו.

סיכום הגיליון:

7. דינים העולים

מונה מים מיכני: מצד איסור מדידה בשבת מותר לפתוח את ברז המים. החזו"א הורה להחמיר ולהכין 'מים של שבת', מצד פעולת המשאבות ושימוש בחשמל המיוצר באיסור.

התפלת מים: עקב המחסור בארץ ישראל במים מתוקים לשתייה, רוב מי ברז לשתייה האם מי ים מותפלים. הנושא בבדיקה, האם יש חשש איסור לשותות אותם מים בשבת משום 'מעשה שבת', והאם האדם שפותח ברז גורם למלאכת 'בורר'.

מונה מים דיגיטלי: בימינו הותקנו במקומות רבים שעוני מים דיגיטליים, ונחלקו גדולי ההוראה, על כל סוג שעון לגופו, האם מצד הדין מותר או אסור לפתוח את הברז בשבת במונה לא מאושר. והורו גדולי הדור שאין לסמוך על דיעבד וצריך להתקין בכל המקומות, שעונים מדגמים המאושרים לשימוש בשבת קודש בלבד.

איני יודע: יש מגדולי ישראל שסבורים שעדיף לא לברר את המציאות בכלל, וכן לא לספר לאדם כשהוא בגדר 'מתעסק', שכל זמן שלא יודעים אין בזה עבירה כלל.

מאיך הורו הרבה מגדולי ישראל שחובה לברר, כי האומר 'איני יודע' ומתעלם מהבעיות, הוא בגדר עובר עבירה בחסרון ידיעה. ולפי הוראת ה'בד"ץ העדה החרדית ומשמרת השבת על כל אחד לבדוק בביתו את מונה המים אם הוא כשר, וכן חשוב לברר לפני היציאה למקום נופש האם המונה כשר למהדרין. ♦

'עומק הפשט'

נייד: 052-7687405 | פקס: 02-6507823 | 8047867@gmail.com

הנושא לשבוע הבא;

משאבות בבניינים גבוהים

אפשרות להנצחה; לע"נ, לרפו"ש, לישועה, וכדומה! ניתן לשלוח - רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס' ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'. וכן בקו הצדקה 073-2757000 יש להקיש עבור קוד 1529.

לעילוי נשמת האברך

המוזפלאג בתורה ויראת שמים

רבי ברוך אריה לייב זצ"ל

בן יבדלחט"א רבי שלמה

זלמן שליט"א רוטמן

נלב"ע יג שבט תשע"ח

נ.צ.ב.ה.

ברכת מזל טוב

להרב נתנאל גפן

שליט"א לרגל הולדת

בתו בשעתו"מ יזכה

לרוות ממנו רוב נחת

דקדושה אמין.

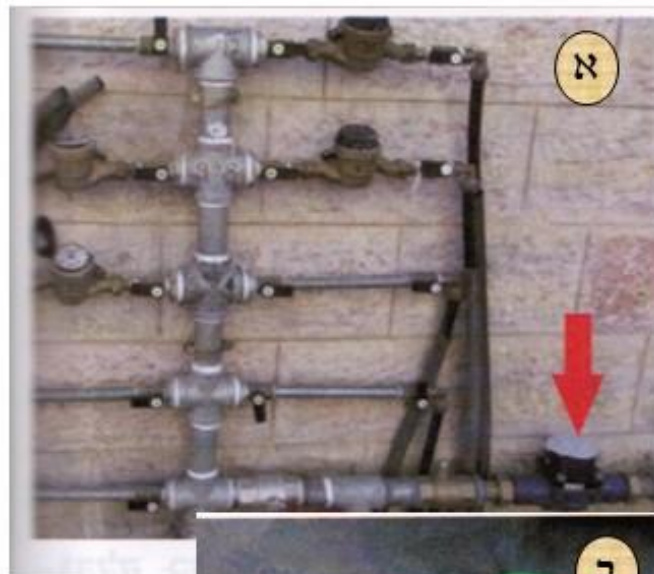
תמונות והמחשות...

להמחשת העניין מצו"ב תמונות, לפי הפירוט הממוספר הבא. מתוך מדריך הכשרות העדה החרדית ניסן תשע"ז, וחוברת של 'משמרת השבת' וקובץ 'פעלים לתורה'.

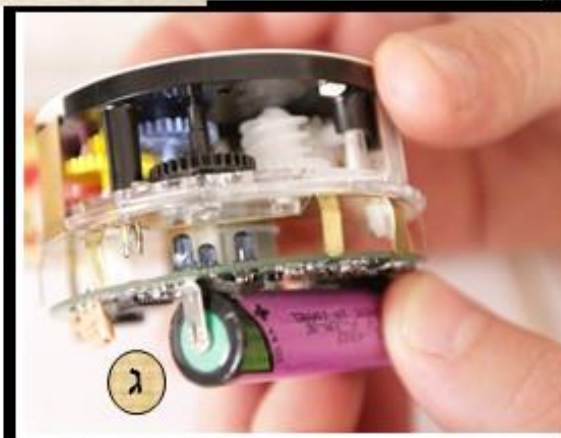
- א- על כל אחד, לבדוק בביתו את מונה המים אם הוא כשר. הן המונה הפרטי, והן המונה הראשי של הבנין. וכן חשוב לברר לפני היציאה למקום נופש, האם המונה כשר למהדרין.
- ב- שעון מכני = מכסה הזכוכית שלו אינו מוגבה ממחוגי השעון, ומותר בשימוש בשבת (בלי להתייחס לשאלה של הפעלת המשאבות, שימוש בכח החשמל שיוצר בשבת, מים מותפלים).
- ג- שעון דיגיטלי = מכסה הזכוכית שלו מוגבה ממחוגי השעון, למרות שהספרות נראים כמו שעון מכני. בצד שמאל של התמונה, נראה החלק הדיגיטלי שמתחבר לחלק המכני של השעון.
- ד- אחד מתוך 3 המונים הכשרים, המאושרים על ידי 'בד"ץ העדה החרדית', ו'המכון הטכנולוגי'. בתמונה נראה דגם 'ניסקו מדי ורד', שיזם הג"ר שמואל יוסף שטיצברג שליט"א כך גם יש אישור ל-'מונה מים דורות', ו'שעון מים רימונים', שכתוב על מכסה הפלסטיק 'כפיר'.
- ה- אחד המונים הכשרים של 'משמרת השבת', חברת ארד, דגם כרמל גלאט בלבד.
- ו- מונה מים מהמתקדמים בעולם, - סנסוס 640 (sensus 640) אסור לשימוש בשבת, גם לשיטת המקילים.
- ז- ההמחשות מתוך קובץ 'פעלים לתורה'.

- ד ■ מונה מים ניסקו - מדי ורד מאפיינים
  - הכיתוב "שבת" מופיע מעל הצג בצד שמאל
  - כשעתיים לפני כניסת השבת נדלק בצג משולש מתחת לכיתוב שבת

מונה כשר חברת ארד
דגם כרמל גלאט בלבד

ז

כיסוי המודר, ובתוכו הטשייפ והסנסור

המאנגעט

גלגל הסובב

המים נכנסין בתוך המודר